

Obținerea probelor

Lista studiilor de caz¹

Prof. Dr. Stefan Huber, LL.M., Universitatea din Tübingen

Cuprins

A.	Întrebări	2
I.	Situația premisă	2
II.	Studiu de caz "Expertiza"	2
III.	Studiu de caz "Audierea martorilor"	2
IV.	Studiu de caz "proba cu înscrisuri"	3
B.	Sugestii metodologice	4
I.	Idei generale și subiecte principale	4
II.	Grupuri de lucru și structura seminarului	4
III.	Material suplimentar	5
IV.	Evoluții recente	5
C.	Soluții	6
I.	Situația premisă	6
II.	Studiu de caz "Expertiza"	7
III.	Studiu de caz "audierea martorilor"	10
IV.	Studiu de caz "proba cu înscrisuri"	14
D.	Anexe	16
I.	Situația premisă	16
II.	Studiu de caz "Expertiza"	16
III.	Studiu de caz "audierea martorilor"	17
IV.	Studiu de caz "proba cu înscrisuri"	18

¹ Elaborată în cadrul proiectului "Better applying European cross-border procedures: legal and language training for court staff in Europe", Acord de grant nr: 806998. Traducerea în limba română a prezentului material a fost realizată de Scoala Nationala de Grefieri – Departamentul de relatii internationale.

Obținerea probelor

Co-funded by the Justice Programme 2014-2020 of the European Union.

A. Întrebări

I. Situația premisă

Instanța statului în care are loc seminarul dispune audierea martorilor A, B și C. A locuiește în Irlanda, B în Danemarca și C în Polonia.

Întrebare: Există vreun instrument internațional care poate fi folosit în această situație?

Notă pentru formatori: Dacă seminarul se desfășoară în Danemarca, Irlanda sau Polonia, speța trebuie adaptată în sensul plasării instanței într-unul dintre celelalte State Membre.

II. Studiu de caz "Expertiza"

Instanța Statului Membru 1 a desemnat un expert. Pentru întocmirea raportului de expertiză, expertul are nevoie să examineze un șantier aflat pe teritoriul Statului Membru 2.

Întrebarea 1: Este obligată instanța să aplice Regulamentul pentru obținerea de probe?

Întrebarea 2: Cum poate proceda instanța în situația în care proprietarul șantierului nu înțelege să coopereze?

III. Studiu de caz "Audierea martorilor"

Instanța Statului Membru 1 dispune audierea dlui Y în calitate de martor. Domnul Y domiciliază pe teritoriul Statului Membru 2.

Întrebarea 1: Cum poate proceda instanța? Discutați criteriile de identificare a soluției ce urmează a fi aplicată în speță.

Întrebare 2: Întrucât dl. Y nu înțelege să se conformeze, instanța Statului Membru 1 hotărăște să solicite instanțelor din Statul Membru 2 să-l audieze pe dl. Y în calitate de martor, în concordanță cu dispozițiile Regulamentului pentru obținerea de probe. Instanța solicitată pune în vedere plata cheltuielilor suportate de martori, datorate în virtutea dispozițiilor procesuale ale Statului Membru 2.

Obținerea probelor

Este instanța solicitantă obligată să efectueze această plată, fie sub forma unui avans, fie a unei rambursări făcută ulterior, pe parcursul derulării procedurii?

Întrebarea 3: Aflat în fața instanței solicitate din Statul Membru 2, dl. Y invocă un anumit drept de a refuza să depună mărturie, în temeiul legii procesuale a Statului Membru 1. În Statul Membru 2 un astfel de drept nu există. Cum ar trebui să procedeze instanța din Statul Membru 2?

Întrebarea 4: În cele din urmă, rezultă că nici sub imperiul legii procesuale a Statului Membru 1 dl. Y nu are dreptul de a refuza să depună mărturie.

Întrucât modul de administrare a probei cu martori în Statul Membru 2 este foarte diferit de cel aplicabil în instanțele din Statul Membru 1, întrebarea care se pune este dacă practicile uzuale ale Statului Membru 1 (*lex fori*) pot influența audierea martorului Y în Statul Membru 2.

Întrebarea 5: Limba oficială a Statului Membru 1 este diferită de cea a Statului Membru 2. Care sunt consecințele acestui fapt?

IV. Studiu de caz “proba cu înscrisuri”

O instanță din Statul Membru 1 ajunge la concluzia că anumite documente trebuie depuse la dosar. Documentele sunt deținute de Doamna A, care nu este parte în proces. Doamna A domiciliază în Statul Membru 2 și nu înțelege să se conformeze dispoziției instanței.

Întrebarea 1: Cum urmează să procedeze instanța?

Întrebarea 2: Doamna A invocă dreptul de a refuza înfățișarea documentelor, sub imperiul legii procesuale a Statului Membru 1. Are relevanță acest fapt?

Întrebarea 3: Există vreo diferență în ipoteza în care documentul este în format electronic, și nu imprimat pe hârtie?

Obținerea probelor

B. Sugestii metodologice

I. Idei generale și subiecte principale

Scopul acestui modul de training este de a familiariza personalul instanțelor din Statele Membre cu regulile europene referitoare la obținerea probelor aflate în străinătate.

Următoarele aspecte reprezintă temele principale:

1. Aria de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (Regulamentul pentru obținerea de probe).
2. Structura generală a Regulamentului pentru obținerea de probe.
3. Relația dintre Regulamentul pentru obținerea de probe și legile procesuale interne ale Statelor Membre.
4. Abordarea flexibilă a Regulamentului pentru obținerea de probe, constând în diferite modalități de obținere a probelor în context transfrontalier.
5. Apărarea drepturilor terților.
6. Costuri.
7. Detalii administrative: Cum ar trebui instanța să procedeze într-o anumită situație?
Unde poate găsi instanța versiunea electronică a formularelor necesare pentru a înainta o cerere sau a răspunde unei cereri? Ce limbă urmează a fi folosită? Cum identifică instanța instituția căreia îi va adresa cererea?

II. Grupuri de lucru și structura seminarului

La începutul sesiunii de lucru, participanții vor avea la dispoziție aprox. 10 minute pentru a rezolva, individual, situația premisă.

După aceea, formatorul va contura principalele trăsături ale Regulamentului pentru obținerea de probe și va da răspunsurile situației premisă (aprox. 30 minute).

Apoi, va fi discutat cu întregul grup studiul de caz "Expertiza". Ulterior discuției pe marginea celor două întrebări ale acestui studiu de caz, formatorul ar trebui să treacă la exercițiile interactive (vezi pagina 9).

Rezolvarea acestor exerciții cu întregul grup prezintă avantajul de a necesita un singur echipament electronic conectat la internet – dacă organizatorul seminarului este în măsură să pună la dispoziția participanților mai multe astfel de echipamente, această variantă ar fi, desigur, de preferat.

Aproximativ 75 de minute ar trebui dedicate rezolvării primului studiu de caz, incluzând exercițiile și discuțiile pe marginea experiențelor în domeniu ale participanților.

După aceasta, se recomandă luarea unei scurte pauze.

Obținerea probelor

Pentru rezolvarea studiilor de caz ”Audierea martorilor” și ”Proba cu înscrișuri”, participanții ar trebui împărțiți în grupuri de lucru a câte 6-8 persoane, având la dispoziție un interval de 60 de minute pentru a parcurge toate întrebările și exercițiile.

Soluțiile și eventualele întrebări urmează a fi discutate cu tot grupul (aprox. 45 minute).

III. Material suplimentar

Poate fi utilă întocmirea unui rezumat al elementelor cheie ale fiecărei soluții, sub forma unei prezentări PowerPoint, recomandarea privind parcurgerea Ghidului Practic, disponibil la https://e-justice.europa.eu/content_taking_of_evidence-76-en.do, și o listă de lecturi recomandate în domeniu, în limba în care de desfășoară seminarul.

În orice caz, toți participanții trebuie să aibe la dispoziție Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială.

Experiența anterioară demonstrează că participanții care nu sunt familiarizați cu instrumentul de lucru îi înțeleg mult mai repede structura și conținutul dacă primesc o copie a acestuia.

IV. Evoluții recente

În mai 2018, Comisia a înaintat propunerea de modificare a Regulamentului pentru obținerea de probe (Propunerea pentru adoptarea unui Regulament al Parlamentului European și al Consiliului pentru completarea Regulamentului (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială, COM(2018) 378)².

Această propunere nu schimbă caracterul general și structura instrumentului, ci se concentrează pe reformarea aspectelor tehnice, cum ar fi comunicarea dintre instanța solicitantă și cea solicitată și folosirea tehnicii videoconferinței pentru administrarea directă a probelor în străinătate, potrivit dispozițiilor art. 17. Prima prezentare a propunerii a avut loc în Parlamentul European la data de 19 februarie 2019.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0378>.

Obținerea probelor

C. Soluții

I. Situația premisă

În materia obținerii de probe în context transfrontalier, Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (Regulamentul pentru obținerea de probe) a fost adoptat cu scopul eficientizării procedurilor civile și comerciale ce se derulează în fața instanțelor de judecată.

Articolul 1 al Regulamentului îi limitează aria de aplicare la situațiile care includ elemente de extraneitate și care pot apărea între Statele Membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei. Potrivit considerentului nr. 22, ”Danemarca, în acord cu prevederile art. 1 și 2 din Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat Tratatului Uniunii Europene și Tratatului privind stabilirea Comunității Europene, nu participă la adoptarea acestui Regulament, și, pe cale de consecință, acesta nu i se aplică și nu este ținută de prevederile sale”³

Pentru alte instrumente aplicabile în materia cooperării judiciare în materie civilă, Danemarca și Uniunea Europeană au încheiat un acord pentru a asigura aplicarea acestora între Danemarca și celelalte State Membre. Regulamentul privind notificarea sau comunicarea actelor este un exemplu în acest sens (cf. studiilor de caz referitoare la Regulamentul privind notificarea sau comunicarea actelor). Pentru Regulamentul privind obținerea de probe nu există, însă, un astfel de acord.

Situația Irlandei este prevăzută în considerentul nr. 21: ”Marea Britanie și Irlanda, în acord cu prevederile Art. 3 din Protocolul privind poziția Marii Britanii și a Irlandei anexat la Tratatul Uniunii Europene și la Tratatul privind stabilirea Comunității Europene⁴, și-au exprimat dorința de a lua parte la adoptarea și aplicarea acestui Regulament”.

Nu există niciun regim special pentru alte State Membre. Toate sunt supuse regulamentelor adoptate de legislatorul european în temeiul articolului 81 al TFEU. Astfel, în cele ce urmează, termenul de ”Stat Membru” este folosit în înțelesul art. 1 alin. 3 din Regulamentul pentru obținerea de probe, și se referă la toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

Cu toate acestea, Danemarca este semnatară a Convenției de la Haga din 18 Martie 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială.⁵

³ Cf. Tratatului de la Amsterdam, pag 101 (https://europa.eu/european-union/law/treaties_en); ca urmare a acestui protocol privind poziția Danemarcei, aceasta nu este ținută de regulamentele adoptate în domeniul cooperării judiciare în materie civilă. Pentru poziția Danemarcei după Tratatul de la Lisabona, comp. protocolul nr. 22 cu Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FPRO%2F22>.

⁴ Pe baza acestui protocol, Irlanda are posibilitatea să opteze pentru includerea sa în mod unilateral.

⁵ <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/evidence>.

Obținerea probelor

În măsura în care și alte state s-ar afla în aceeași situație, instanțele ar putea invoca prevederile acestei Convenții pentru a proceda la obținerea de probe din străinătate.

Notă pentru formatori: Participanții sunt invitați să verifice dacă Statul Membru în care se desfășoară seminarul este semnatar al Convenției de la Haga privitoare la probe. Informații privind situația curentă a Convenției de la Haga privind obținerea de probe poate fi găsită aici: <https://www.hcch.net/de/instruments/conventions/status-table/print/?cid=82>.

În situația în care statul în care se desfășoară seminarul este semnatar al Convenției, instanța acestui stat poate invoca prevederile Convenției de la Haga privitoare la probe pentru a obține audierea martorului domiciliat în Danemarca.

II. Studiu de caz "Expertiza"

Întrebarea 1: Articolul 17 alin. 3 din Regulamentul pentru obținerea probelor se referă la expertiza ce implică un act de cercetare într-un alt stat membru. Astfel, întrebarea care se pune este dacă instanța Statului Membru 1 trebuie să procedeze în acord cu această prevedere sau dacă instanța are, în egală măsură, posibilitatea de a proceda în acord cu legea procesuală internă. Cu alte cuvinte, este Regulamentul pentru obținerea de probe un instrument transfrontalier cu caracter exclusiv, sau este un instrument cu caracter complementar, pe care instanțele îl pot aplica în măsura în care îl găsesc a fi util?

Curtea Europeană de Justiție a decis că Regulamentul pentru obținerea de probe nu are caracter exclusiv:

CJUE Cauza C-332/11, Prorail, EU:C:2013:87

„Regulamentul nu restricționează opțiunile disponibile referitoare la obținerea de probe din alte State Membre, ci tinde să mărească numărul acestor opțiuni, încurajând cooperarea instanțelor în acest domeniu. O interpretare a art. 1 alin. 1 lit. b și a art. 17 din Regulamentul nr. 1206/2001 în sensul că instanța unui Stat Membru ar fi obligată, pentru efectuarea unui act de cercetare, de către un expert, direct pe teritoriul unui alt Stat Membru, să obțină proba potrivit modalității prevăzute de aceste texte normative ar intra în contradicție cu obiectivul enunțat anterior. În anumite situații, obținerea probei fără a se recurge la prevederile Regulamentului ar putea fi mai simplă, mai eficientă și mai rapidă (...) Regulamentul nr. 1206/2001 nu se aplică, în mod exhaustiv, tuturor situațiilor în care este necesară obținerea de probe din străinătate, ci urmărește facilitarea acestui proces, permițând, totodată, și folosirea altor instrumente care urmăresc aceeași finalitate (...) Rezultă din cele de mai sus că o instanță națională care pune în vedere unui expert să procedeze la efectuarea unui act de cercetare pe teritoriul unui alt Stat Membru nu este în mod necesar ținută de modalitatea de obținere a probei prevăzută de art. 1 alin. 1 lit. b și art. 17 din Regulamentul nr. 1206/2001.”

Obținerea probelor

Rezultă din această hotărâre că instanțele naționale pot alege între a formula o cerere guvernată de prevederile Regulamentului pentru obținerea probelor și a urma dispozițiile dreptului intern în materie procesuală.

În acest din urmă caz, instanțele vor fi ținute să respecte suveranitatea altor state, o chestiune care nu este guvernată de Regulamentul pentru obținerea probelor, ci de dreptul internațional public. Este îndeobște acceptat faptul că cercetarea unui șantier de construcții în vederea formulării opiniei expertului desemnat nu intră în conflict cu interesele suveranității de stat, dacă proprietarul terenului pe care se efectuează construcția este de acord cu cercetarea.

Însă, în caz de îndoială, instanțele naționale ar trebui să opteze pentru formularea unei cereri în temeiul Regulamentului pentru obținerea de probe, pentru a evita tensiunile care ar putea interveni între diferite State Membre.

Notă pentru formatori: Participanților li s-ar putea pune în discuție aspecte care ar fi de natură să conducă la conflicte de suveranitate.

Întrebarea 2: În situația în care proprietarul șantierului de construcție nu este parte în proces și nu înțelege să coopereze, se impune luarea de măsuri coercitive. Întrucât forța coercitivă a Statului Membru 1 este limitată la teritoriul său național, instanța acestui stat trebuie să formuleze o cerere guvernată de Regulamentul pentru obținerea probelor, pentru a obține raportul unui expert referitor la situația de la fața locului. Regulamentul prevede două posibilități: (1) O cerere având ca obiect permisiunea de a obține proba în temeiul art. 17; (2) O cerere pentru obținerea probei în temeiul art. 10 și urm.

Diferența dintre aceste două opțiuni este următoarea: în primul caz, instanța solicitantă însăși procedează la obținerea probei din străinătate, și anume, se deplasează în Statul Membru 2 sau folosește mijloace tehnice de tipul teleconferinței pentru a obține proba în acord cu legea procesuală internă. În cealaltă situație, instanța solicitată din Statul Membru 2 trebuie să obțină proba și să trimită rezultatul către instanța solicitantă din Statul Membru 1.

Este important de reținut că obținerea directă a probei este posibilă numai în situațiile în care părțile înțeleg să colaboreze de bunăvoie.

Articolul 17 alin. 2 din Regulamentul pentru obținerea de probe:

„Obținerea directă a probelor se poate realiza numai în mod voluntar, fără să fie nevoie de măsuri coercitive.“

Informații suplimentare: Această prevedere va fi abrogată prin modificarea Regulamentului pentru obținerea de probe (cf. COM(2018) 378).

Obținerea probelor

În această privință, Convenția de la Haga privind obținerea de probe este mult mai generoasă⁶. Potrivit Convenției, o autoritate care decide să procedeze la obținerea directă de probe pe teritoriul unui alt stat contractant, poate recurge la măsurile coercitive ale acestuia, dacă statul contractant a făcut o declarație în sensul articolului 18 al Convenției. În toate celelalte cazuri, dacă se impun măsuri coercitive, instanța națională trebuie să solicite instanței competente din Statul Membru 2 să obțină proba în acord cu legea internă a acestui din urmă stat.

Notă pentru formatori: Informații privind situația curentă a Convenției de la Haga pentru obținerea de probe (Statele Contractante și opțiunile potrivit art. 18) pot fi găsite la:

<https://www.hcch.net/de/instruments/conventions/status-table/print/?cid=82>.

Informații suplimentare, care urmează să fie puse la dispoziția participanților, la cerere: Statul Membru 2 nu a făcut o declarație în sensul art. 18 din Convenția de la Haga pentru obținerea de probe. În acest context, o cerere întemeiată pe art. 10 și urm. din Regulamentul pentru obținerea de probe este singura opțiune ce permite recurgerea la măsuri coercitive. În ipoteza în care instanța națională formulează o asemenea cerere, instanța solicitată trebuie să procedeze la obținerea probei pe baza propriei legi interne și să ia măsuri de constrângere prevăzute de această lege, dacă acestea se impun în vederea soluționării cererii.

Exerciții:

(1) Indicați instanța căreia trebuie trimisă cererea dacă șantierul de construcții este situat în Germania, Tübingen, cod poștal 72074

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Amtsgericht Tübingen, Doblerstraße 14, 72074 Tübingen, Germania

Telefon: +49 7071 200-0; Fax: +49 7071 200-2008

Email: Poststelle@agtuebingen.justiz.bwl.de

(2) Găsiți formularul de cerere corect și completați informațiile referitoare la instanța solicitată din Tübingen; în ce limbă se completează formularul?

=> Citiți art. 5 din Regulamentul pentru obținerea de probe

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Formularul A; punctul 4; Germania acceptă cereri formulate doar în limba germană.

(3) În ce modalități poate fi trimis formularul instanței solicitate?

=> Citiți art. 2 și art. 6 din Regulamentul pentru obținerea de probe

⁶ Cf. art. 18 din Convenție.

Obținerea probelor

=> Citiți Ghidul Practic disponibil la:

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

=> Parcurgeți informațiile puse la dispoziție de Germania în contextul art. 6 la: https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Germania acceptă cereri expediate prin poștă și fax. Pentru alte comunicări informale, email-ul și telefonul sunt, de asemenea, acceptate. Textul relevant din Ghidul Practic poate fi găsit la pagina 10, paragraful 19.

Notă pentru formatori: Ar putea fi interesantă adăugarea unei prezentări generale a situației din statul în care se desfășoară seminarul.

(4) Cum ar trebui să reacționeze instanța solicitată?

=> Citiți art. 7 și art. 8 din Regulamentul pentru obținerea de probe și consultați:

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Pasajul relevant din Ghidul Practic ar trebui, de asemenea, parcurs.

Răspuns: Instanța solicitată trebuie să trimită o confirmare de primire folosind Formularul B, în termen de 7 zile, și să solicite informații suplimentare folosind Formularul C în termen de 30 de zile, în cazul în care aceste informații îi sunt necesare pentru soluționarea cererii. Dacă nu are nevoie de informații suplimentare, instanța solicitată trebuie să răspundă cererii în termen de 90 de zile (cf. art. 10 din Regulamentul pentru obținerea de probe). Pasajul relevant din Ghidul Practic se află la pagina 11, paragrafele 23 - 31.

III. Studiu de caz “audierea martorilor”

Întrebare 1: Instanța trebuie să formuleze o cerere în baza Regulamentului pentru obținerea de probe sau să procedeze pe baza propriei legi procesuale respectând, totodată, suveranitatea Statului Membru 2. Spre exemplu, principiile dreptului internațional public nu sunt încălcate în situația în care martorul domiciliat în Statul Membru 2 este întrebat dacă înțelege să se prezinte în fața instanței din Statul Membru 1.

Cf. hotărârii CJUE C-170/11, Lippens, EU:C:2012:540 pentru situația audierii unei persoane în calitate de martor:

„Este evident că, în anumite situații, în special dacă persoana citată în calitate de martor este de acord să se prezinte de bunăvoie, ar fi mult mai simplu, eficient și rapid ca instanța competentă să o audieze în concordanță cu prevederile legii sale interne, în loc să folosească mijloacele de obținere a probelor prevăzute de Regulamentul nr. 1206/2001“

Situația este mai puțin clară în cazul audierii prin tele sau videoconferință. Pentru a evita eventualele tensiuni dintre Statele Membre, ar fi de preferat formularea unei cereri bazată pe art. 17 din Regulamentul pentru obținerea de probe. Această modalitate prezintă și avantajul de a obține sprijin tehnic de la autoritățile statului solicitat, potrivit art. 17 alin. 4, care stabilește

Obținerea probelor

obligația de a acorda asistență tehnică. Alternativ, instanța Statului Membru 1 poate solicita instanței competente din Statul Membru 2 să-l audieze în calitate de martor pe dl. Y și să-i trimită mărturia rezultată. Regulamentul pentru obținerea de probe permite luarea de măsuri de constrângere numai în acest din urmă caz, conform art. 13.

Să rezumăm: Există trei modalități de audiere a unui martor aflat în străinătate. Instanța va alege modalitatea cea mai potrivită pe baza legii sale interne și cu respectarea suveranității Statului Membru 2. Un criteriu important îl poate constitui acela al formării unei impresii personale a instanței referitoare la martor, impresie necesară evaluării credibilității martorului, dar, după cum s-a menționat anterior, această posibilitate depinde de legea internă a instanței ce a dispus obținerea probei.

Exerciții:

Găsiți formularul corect pentru înaintarea unei cereri în baza art.17. Unde urmează să fie trimis formularul și în ce limbă urmează să fie completat dacă martorul are domiciliul în Franța, Obernai, cod poștal 67120?

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Formularul I este cel corect. Cererea va fi înaintată către organismul central:

Ministère de la Justice

Direction des Affaires Civiles et du Sceau

Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile (BDIP)

13 Place Vendôme

75042, PARIS Cedex 01

Tel.: 00 33 (0)1 44 77 61 05; Fax: 00 33 (0)1 44 77 61 22

Adresă e-mail: Entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr

Franța acceptă cereri formulate doar în limba franceză.

Notă pentru formatori: Participanții pot discuta, de asemenea, pe marginea conținutului legilor lor interne.

Întrebarea 2: Art. 18 alin. 1 din Regulamentul pentru obținerea de probe prevede foarte clar că instanța solicitată nu este îndrituită să ceară costuri în avans sau cu titlu de rambrusare. Există, totuși, anumite excepții enumerate limitativ în art. 18 alin. 2 și 3.

Exercițiu:

Întorcându-ne la primul studiu de caz, există și alte informații suplimentare în cuprinsul art. 18 care permit discuții în plus despre studiul de caz "Expertiza"?

=> Citiți art. 18 alin. 3 din Regulamentul pentru obținerea de probe

Consultați Ghidul Practic la:

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Obținerea probelor

Răspuns: Dacă cererea se referă la opinia unui expert, instanța solicitată are dreptul să ceară un avans bănesc înainte de a trece la executarea solicitării. Pentru a cere acest avans, instanța solicitată va folosi Formularul C (cf. art. 8 alin. 1 din Regulamentul pentru obținerea de probe). După efectuarea plății, instanța solicitată trebuie să confirme plata folosind Formularul D (cf. art. 8 alin. 2)

Pasajul relevant din Ghidul Practic se găsește la pagina 12 punctul 28.

Întrebarea 3: Art. 10 alin. 2 din Regulamentul pentru obținerea de probe prevede că instanța solicitată va executa cererea în conformitate cu dreptul statului membru din care face parte, în speță, legea Statului Membru 2. Sub imperiul acestei legi, dreptul de a refuza să depună mărturie, invocat de dl. Y, nu există. Totuși, art. 14 alin. 1 lit. b din Regulament face trimitere și la legea statului instanței solicitante, și anume, Statul Membru 1, atunci când se referă la dreptul persoanei de a refuza să depună mărturie. Astfel, dacă dl. Y invocă acest drept sub imperiul legii Statului Membru 1, instanța solicitată trebuie să contacteze instanța solicitantă pentru a i se comunica dacă dreptul invocat este prevăzut de legea Statului Membru 1. În cazul unui răspuns pozitiv, instanța solicitată este ținută să respecte acest drept.

Exercițiu: Identificați formularul pe care trebuie să-l completeze instanța solicitantă pentru a formula o cerere în baza art. 10 al Regulamentului pentru obținerea de probe, precum și informațiile pe care instanța solicitantă ar trebui să le pună la dispoziție referitor la propria sa lege procesuală, atunci când își formulează cererea.

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Formularul A este cel corect. La punctul 12.2.7, instanța solicitantă trebuie să specifice aspecte legate de dreptul de a refuza să depună mărturie, conform legii sale procesuale. Întrucât sunt, totuși, dificil de anticipat toate drepturile pe care martorul le-ar putea invoca în favoarea sa, instanța solicitată nu trebuie prezume caracterul exhaustiv al acestei informări, ci să întrebe dacă dreptul de a refuza să depună mărturie, invocat de către martor, dar care nu a fost enumerat conform 12.2.7., există. Pentru a afla acest lucru, instanța solicitată poate contacta instanța solicitantă prin cea mai eficientă modalitate informală de comunicare, acceptată de către aceasta.

Întrebarea 4: Articolul 10 alin. 2 din Regulamentul pentru obținerea de probe prevede că instanța solicitată va executa cererea în acord cu propria sa lege procesuală, și anume, cu legea Statului Membru 2.

Art. 10 alin. 3 din Regulament, îi dă, totuși, posibilitatea instanței solicitante să ceară executarea cererii în acord cu anumite reguli procesuale ale Statului Membru 1. Instanța solicitată trebuie să se conformeze acestei cereri cu excepția situației în care aceasta ar fi de natură să conducă la

Obținerea probelor

majore dificultăți de ordin practic sau ar intra în contradicție gravă cu sistemul juridic al Statului Membru 2.

Exerciții:

(1) În ce mod poate instanța solicitantă să formuleze cererea prin care solicită respectarea unei proceduri speciale prevăzută de legile statului său? Există vreo posibilitate pentru instanța solicitantă să participe în mod activ prin intermediul videoconferinței? Cum poate instanța solicitantă să formuleze această cerere? Cum poate instanța solicitantă să garanteze părților dreptul de a participa la audierea martorului și de a adresa întrebări?

=> Citiți art. 10, 11 și 12 din Regulamentul pentru obținerea de probe.

=> Consultați portalul european de e-justice și Ghidul Practic la:

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Instanța solicitantă trebuie să descrie procedura specială, la punctul 13 din Formularul A. La punctul 9 al acestui formular, instanța trebuie să indice dacă părțile vor fi prezente și dacă se impune și participarea lor.

În cele din urmă, la punctul 10 al Formularului A, instanța solicitantă poate cere și participarea propriilor membri. În cazul în care urmează a fi organizată o videoconferință, instanța solicitantă trebuie să specifice acest lucru la punctul 13.1 din formular.

Pasajul relevant din Ghidul Practic se află la pagina 13, paragrafele 32, 33 și la pagina 14, paragrafele 35-41.

Informații suplimentare cu privire la folosirea videoconferinței în cauzele transfrontaliere pot fi găsite la: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-69-en.do.

(2) Este datorată vreo sumă cu titlu de avans, sau are instanța solicitantă obligația de a rambursa costurile?

=> Citiți art. 18 din Regulamentul privind obținerea de probe.

Răspuns: Art. 18 alin. 2 din Regulamentul pentru obținerea de probe prevede că instanța solicitantă trebuie să ia măsuri în vederea rambursării costurilor pe care le presupune respectarea procedurii speciale, precum și pe a celor generate de videoconferință, dacă instanța solicitantă solicită aceste costuri. Cu toate acestea, instanța solicitantă nu este obligată să plătească nicio sumă în avans.

Pasajul relevant se găsește în Ghidul Practic la pagina 12, paragraful 28.

Întrebarea 5: Trebuie făcută distincția între două aspecte: mai întâi, limba în care este formulată cererea. Art. 5 din Regulament prevede că cererea trebuie formulată în limba oficială a instanței solicitate sau în orice altă limbă pe care statul solicitat o acceptă.

Exercițiu: Identificați limba în care poate fi formulată o cerere dacă martorul este domiciliat în Suedia.

Obținerea probelor

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Suedia acceptă cereri în formulate în limbile suedeză și engleză.

Notă pentru formatori: Ar putea fi interesantă rezolvarea acestui exercițiu în grupuri mici de participanți, corespunzătoare câte unui stat, spre exemplu, pentru Finlanda (limbile finlandeză, suedeză și engleză), Germania (limba germană), Polonia (limba poloneză), Portugalia (limbile portugheză și engleză), Spania (limba spaniolă și portugheză), Suedia (limbile suedeză și engleză).

Al doilea aspect care trebuie avut în vedere se referă la limba în care este audiat martorul. În acest caz, Regulamentul nu conține nicio regulă specială. Art. 10 alin. 2 din Regulament prevede principiul general potrivit căruia instanța solicitată execută cererea în acord cu propria sa lege procesuală. Astfel, limba în care va fi audiat martorul este dată de legea procesuală a Statului Membru 2.

IV. Studiu de caz “proba cu înscrisuri”

Întrebarea 1: Dacă doamna A nu înțelege să se conformeze, instanța Statului Membru 1 trebuie să ceară instanței competente din Statul Membru 2 să emită o dispoziție în vederea depunerii înscrisurilor. Art. 13 din Regulamentul pentru obținerea de probe statuează că instanța solicitată trebuie să ia aceleași măsuri coercitive care s-ar impune pentru a asigura depunerea înscrisurilor și în cauzele interne. Când instanța solicitată informează pe cea solicitantă despre rezultatul demersurilor de depunere a înscrisurilor, îi va pune la dispoziție și o copie a acestora.

Exerciții:

(1) Ce formular trebuie folosit pentru a înainta o cerere de depunere a unor documente? Cum va fi descris documentul? Este posibil ca obiectul solicitării să privească toate documentele care au legătură cu cauza?

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Răspuns: Se va utiliza formularul A. La punctul 12.3.1. va fi descris documentul astfel încât cel căruia i se adresează dispoziția de depunere a documentului să-l poată identifica cu ușurință, chiar nefiind familiarizat cu obiectul litigiului. Pentru aceasta, se vor folosi criteriile obiective, spre exemplu, ”scrisorile aparținând doamnei...care poartă data de 3 august 2018”. O simplă numire a documentelor doar prin raportare la litigiul nu este, în sine, suficientă.

(2) Cum ar trebui să procedeze instanța solicitată dacă descrierea nu este suficient de clară?

=> Citiți art. 8 din Regulamentul pentru obținerea de probe

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Obținerea probelor

Răspuns: Instanța solicitată trebuie să ceară detalii suplimentare folosind Formularul C.

Întrebarea 2: Art. 10 alin. 2 prevede că instanța solicitată execută cererea în acord cu propria sa lege internă. Art. 14 face, de asemenea, trimitere și legea procesuală a instanței solicitante. Această prevedere, se referă, totuși, numai la dreptul de a refuza depunerea mărturiei în calitate de martor. Nu acoperă și ipoteza depunerii de înscrisuri. Cu toate acestea, aplicarea acestei prevederi prin analogie pare a fi rezonabilă. Situația în care o terță persoană este obligată să depună un document și situația în care o terță persoană depune mărturie în calitate de martor, sunt similare. Nu ar avea sens obligarea unui terț să depună un document care nu poate servi ca mijloc de probă în instanța statului solicitant, întrucât este exceptat de la aceasta.

Exercițiu: Cum va obține instanța solicitată informații despre legea procesuală a Statului Membru 1 și dreptul de refuza depunerea documentelor?

=> Consultați portalul european de e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Answer: Instanța solicitantă trebuie să indice informația cerută la punctul 12.2.7 din Formularul A. Întrucât sunt dificil de anticipat toate situațiile în care poate fi refuzată depunerea documentelor, instanța solicitată nu trebuie prezume caracterul exhaustiv al acestei informări. Dacă terțul invocă un drept în afară de cele enumerate la punctul 12.2.7 din Formularul A, instanța solicitată trebuie să facă demersuri pe lângă Statul Membru 1 pentru a afla dacă un asemenea drept există. Pentru aceasta, instanța solicitată poate contacta instanța solicitantă prin cea mai eficientă modalitate informală de comunicare, acceptată de către aceasta.

Întrebarea 3:

Conform Regulamentului, nu există nicio diferență între documentele constând în înscrisuri și cele în format electronic. Modul în care instanțele abordează documentele în format electronic este determinat de legile interne ale diferitelor State Membre. Dacă potrivit legii interne, o instanță poate da dispoziție pentru depunerea unor documente în format electronic, instanța poate, în egală măsură, formula o cerere transfrontalieră pentru depunerea unui astfel de document în temeiul Regulamentului pentru obținerea de probe. În cazul în care instanța solicitată trimite o copie a documentelor în format electronic instanței solicitante, trebuie folosit un sistem care garantează un nivel suficient de ridicat de securitate și protecție a datelor.

Obținerea probelor

D. Anexe

Obținerea probelor – Studii de caz⁷

I. Situația premisă

Instanța statului în care are loc seminarul dispune audierea martorilor A, B și C. A locuiește în Irlanda, B în Danemarca și C în Polonia.

Întrebare: Există vreun instrument internațional care poate fi folosit în această situație??

II. Studiu de caz "Expertiza"

Instanța Statului Membru 1 a desemnat un expert. Pentru întocmirea raportului de expertiză, expertul are nevoie să examineze un șantier aflat pe teritoriul Statului Membru 2.

Întrebarea 1: Este obligată instanța să aplice Regulamentul pentru obținerea de probe?

Întrebarea 2: Cum poate proceda instanța în situația în care proprietarul șantierului nu înțelege să coopereze?

Exerciții:

(1) Indicați instanța căreia trebuie trimisă cererea dacă șantierul de construcții este situat în Germania, Tübingen, cod poștal 72074

(2) Găsiți formularul de cerere corect și completați informațiile referitoare la instanța solicitată din Tübingen; în ce limbă se completează formularul?

(3) În ce modalități poate fi trimis formularul instanței solicitate?

(4) Cum ar trebui să reacționeze instanța solicitată?

⁷ Concepute de Prof. Dr. Stefan Huber în cadrul proiectului "Better applying European cross-border procedures: legal and language training for court staff in Europe", Grant Agreement number: 806998.

Obținerea probelor

III. Studiu de caz “audierea martorilor”

Instanța Statului Membru 1 dispune audierea dlui Y în calitate de martor. Domnul Y domiciliază pe teritoriul Statului Membru 2.

Întrebarea 1: Cum poate proceda instanța? Discutați criteriile de identificare a soluției ce urmează a fi aplicată în speță.

Exercițiu: Găsiți formularul corect pentru înaintarea unei cereri în baza art.17. Unde urmează să fie trimis formularul și în ce limbă urmează să fie completat, dacă martorul are domiciliul în Franța, Obernai, cod poștal 67120?

Întrebare 2: Întrucât dl. Y nu înțelege să se conformeze, instanța Statului Membru 1 hotărăște să solicite instanțelor din Statul Membru 2 să-l audieze pe dl. Y în calitate de martor, în concordanță cu dispozițiile Regulamentului pentru obținerea de probe. Instanța solicitată pune în vedere plata cheltuielilor suportate de martori, datorate în virtutea dispozițiilor procesuale ale Statului Membru 2.

Este instanța solicitantă obligată să efectueze această plată, fie sub forma unui avans, fie a unei rambursări făcută ulterior, pe parcursul derulării procedurii?

Exercițiu: Întorcându-ne la primul studiu de caz, există și alte informații suplimentare în cuprinsul art. 18 care permit discuții în plus despre studiul de caz ”Expertiza”?

Întrebarea 3: Aflat în fața instanței solicitate din Statul Membru 2, dl. Y invocă un anumit drept de a refuza să depună mărturie, în temeiul legii procesuale a Statului Membru 1. În Statul Membru 2 un astfel de drept nu există. Cum ar trebui să procedeze instanța din Statul Membru 2?

Exercițiu: Identificați formularul pe care trebuie să-l completeze instanța solicitantă pentru a formula o cerere în baza art. 10 al Regulamentului pentru obținerea de probe, precum și informațiile pe care instanța solicitantă ar trebui să le pună la dispoziție referitor la propria sa lege procesuală, atunci când își formulează cererea.

Întrebarea 4: În cele din urmă, rezultă că nici sub imperiul legii procesuale a Statului Membru 1 dl. Y nu are dreptul de a refuza să depună mărturie.

Întrucât modul de administrare a probei cu martori în Statul Membru 2 este foarte diferit de cel aplicabil în instanțele din Statul Membru 1, întrebarea care se pune este dacă practicile uzuale ale Statului Membru 1 (*lex fori*) pot influența audierea martorului Y în Statul Membru 2.

Obținerea probelor

Exerciții:

(1) În ce mod poate instanța solicitantă să formuleze cererea prin care solicită respectarea unei proceduri speciale prevăzută de legile statului său? Există vreo posibilitate pentru instanța solicitantă să participe în mod activ prin intermediul videoconferinței? Cum poate instanța solicitantă să formuleze această cerere? Cum poate instanța solicitantă să garanteze părților dreptul de a participa la audierea martorului și de a adresa întrebări?

(2) Este datorată vreo sumă cu titlu de avans, sau are instanța solicitantă obligația de a rambursa costurile?

Întrebarea 5: Limba oficială a Statului Membru 1 este diferită de cea a Statului Membru 2. Care sunt consecințele acestui fapt?

Exercițiu: Identificați limba în care poate fi formulată o cerere dacă martorul este domiciliat în Suedia.

IV. Studiu de caz “proba cu înscrișuri”

O instanță din Statul Membru 1 ajunge la concluzia că anumite documente trebuie depuse la dosar. Documentele sunt deținute de Doamna A, care nu este parte în proces. Doamna A domiciliază în Statul Membru 2 și nu înțelege să se conformeze dispoziției instanței.

Întrebarea 1: Ce urmează să facă instanța?

Exerciții:

(1) Ce formular trebuie folosit pentru a înainta o cerere de depunere a unor documente? Cum va fi descris documentul? Este posibil ca obiectul solicitării să privească toate documentele care au legătură cu cauza?

(2) Cum ar trebui să procedeze instanța solicitată dacă descrierea nu este suficient de clară?

Întrebarea 2: Doamna A invocă dreptul de a refuza înfățișarea documentelor, sub imperiul legii procesuale a Statului Membru 1. Are relevanță acest fapt?

Exercițiu: Cum va obține instanța solicitată informații despre legea procesuală a Statului Membru 1 și dreptul de refuza depunerea documentelor?

Întrebarea 3: Există vreo diferență în ipoteza în care documentul este în format electronic, și nu imprimat pe hârtie?